

יוצא לאור לפרשת וארא ה'תשפ"ו
(מספר 14)

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בעניני גאולה ומשיח

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, ניו

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושתים לבריאה
ה' תהא שנת נפלאות בכל
שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

לעילוי נשמת

הרה"ג הרה"ח התמים

הרב חיים מאיר ב"ר אברהם שמואל ע"ה בוקיעט

שמש כמשגיח וראש ישיבה בישיבת תומכי תמימים המרכזית
וכרב בבית הכנסת עונג שבת באיסט פלעטבוש למעלה מיובל שנים

נלב"ע אור לז"ך טבת ה'תשנ"ח

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י משפחתו שיחיו

* * *

לעילוי נשמת

האשה החשובה מרת מרים בת ר' אלטר מרדכי ע"ה ווייס

נפטרה ביום ה' ר"ח שבט ה'תשע"א

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י אנ"ש דלאס-אנדזשעלעס, קאליפארניע שיחיו

ה"י שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!

להקדשות ולפרטים נוספים:

טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)

אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner

In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*

To Dedicate This Publication

In Honor Of Your Family Or A Loved One

For More Info. Call:

(718) 753-6844 or (323) 934-7095

or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

א. גאולה העתידה נפעלה כבר ביציאת מצרים 3

מזה שהלשון החמישית של גאולה שכנגד הגאולה העתידה נאמרה
כבר ביצי"מ מוכח שכבר ישנה במציאות, וע"ד מ"ד "אשו משום
חציו" שבשעת ההדלקה כבר מתחייב

ב. גאולה - גילוי שם הוי' 5

וארא גו' ושמי ה' לא נודעתי להם - גילוי שם הוי' ביצי"מ בעבודת
האדם

ג. שלימות גילוי שם הוי' לעתיד לבוא 10

הגילוי דשם הוי' לישראל בשעת יצי"מ ומ"ת נכתב בפרשת "וארא
אל האבות" אף ש"שמי הוי' לא נודעתי להם" - כי גם גילוי זה הוא
בכח האבות, ועיקר הגילוי יהי' לע"ל; ונרמז בג' הפרשיות שמות
וארא בא, ושייך לג' התקופות בזמן הקשור ליום ההילולא יו"ד
שבט; מ' שנה לפני קבלת נשיאותו, ל' שנות נשיאותו, ומ' שנה
(ויותר) דהמשך הנשיאות אחרי הסתלקותו

ד. משיחות ש"פ וארא, כ"ו טבת, מבה"ח שבט ה'תשנ"א 16

הקב"ה מודיע ומכריז לישראל "בני אל תתיראו"

ה. משיחות ש"פ וארא, כ"ח טבת, מבה"ח שבט (א) ה'תשנ"ב 17

הגאולה ע"י משיח בדורנו זה; הכל מוכן כבר לסעודה דלעתיד,
שולחן-ערוך עם הסעודה דליתן ושור הבר ויין המשומר; ג' תקופות
הקשורות עם יו"ד שבט

ו. משיחות ש"פ וארא, כ"ח טבת, מבה"ח שבט (ב) ה'תשנ"ב 19

כבר נגמרה ונשלמה עבודת השליחות דבירור וזיכוך עניני החול,
והכל מוכן לסעודה דלעתיד

ז.

המאורע ד"מת¹ בערב שבת² מהוה "סימן יפה"³ (אם עדיין יש צורך
ב"סימנים") שכבר נגמרה ונשלמה עבודת השליחות דבירור וזיכוך עניני
החול באופן ד"זאב יטרף" ע"י "זרעו של יוסף" (כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא
דורנו) שנמשלו לדגים, והכל מוכן לסעודה, הסעודה דלעתיד לבוא
(ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים⁴), שבה תהי' תכלית
השלימות דאכילת הדגים (לאחרי שלימות ההכנה בערב שבת) -
"מבשרו" של לויתן⁵, וכן שור הבר ויין המשומר.

(משיחת ש"פ וארא, כ"ח טבת, מבה"ח שבט תשנ"ב (ב))

(1) כתובות קג, ב.

(2) פטירת הרה"ח וכו' ר' משה יצחק ע"ה העכט בערב שבת זה. וראה בפנים השיחה

בארוכה (המו"ל).

(3) ומ"ש "סימן יפה לו" - אין זה רק בתור איש פרטי, אלא גם בתור חלק מכלל
התלמידים והשלוחים דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.

(4) תמיד בסופה.

(5) ב"ב עה, א.

וארא

גאולה העתידה נפעלה כבר ביציאת מצרים

ג. בנוגע לתענית תשעה באב, אומר אותו ר' יוחנן, שהוא ה' מתקן את התענית ביום העשירי באב, מאחר שבתשעה באב ה' עדיין רוב ביהמ"ק שלם, ועיקר החורבן ה' בעשירי באב. נשאלת השאלה - לפי הכלל הנ"ל, שברגע הדלקת האש נעשה כבר כל ההיזק, א"כ מאחר שתחילת הבעירה היתה בתשעה באב, הרי שלדעת ר' יוחנן עצמו כבר בט' באב נעשה הענין כולו? אלא ההסברה בזה היא, שהכלל האמור שייך רק בנוגע לבשר ודם, אך לא לגבי הקב"ה.

טעם החילוק; בנוגע לאש, שאשו משום חציו, הרי מרגע שהחץ יצא מידי האדם אין לו כל שליטה עליו, ובמילא, כאשר הוא משליך חץ או מדליק אש, נעשה כבר כל ההיזק.

ובמילא מובן, שבנוגע לקב"ה שגם אש וחיצים לעולם אינם יוצאים מידו, ונשארים בשליטתו תמיד, לגביו אין הדבר נעשה כבר לפני כן, כיון שהוא יכול תמיד להחזירו.

לכן אומר ר"י שהי' ראוי לקבוע את התענית בעשירי באב, כיון שהגם שבאש הצתה, בתשעה באב, - אעפ"כ היות שתמיד ביכולתו להחזיר את האש, הרי שבתשעה באב לא נעשה עדיין החורבן.

ועפ"ז הרי לכאורה עד"ז הוא גם

א. ידוע, שארבע לשונות של גאולה - הכתובים בפרשתנו - והוצאתי והצילתי וגאלתי ולקחתי, הן כנגד ד' הגאולות, מגלות מצרים ושאר הגלויות. מכך מובן שהלשון „והבאתי“ היא עלי' נוספת בגאולה דלעתיד לבוא, הנחלקת בכללות לימות המשיח וחד חרוב וכו'.

ומאחר שגם הלשון החמישי נאמרה ע"י הקב"ה בגאולת מצרים, מובן, שכבר מיציאת מצרים, החלה הגאולה העתידה עם כל עניני, ומתאים לפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר, שמאז יציאת מצרים, נוסעים אל הגאולה דלעתיד.

ב. איתא בגמרא: ר' יוחנן אמר, אשו משום חציו. היינו שמרגע הדלקת האש מתחייב האדם על הנזקים שיצאו מכך לאחר מכן.

לכאורה, הרי בשעה שנעשה ההיזק הוא אנוס, וא"כ כיצד יתכן לחייב אותו? אלא שהחייב הוא על הדלקת האש, (שנעשית ברצונו), מאחר שבאותה שעה נעשה כבר ההיזק כולו.

מרובה מדה טובה ממדה פורעניות. אם במדת פורעניות נעשה ההיזק כולו מהרגע הראשון, הרי ודאי שכמו כן הוא במדה טובה, שמיד כשהבטיח הקב"ה והבאתי אתכם אל הארץ הטובה, שהדבר מתייחס לדרגא העליונה של הגאולה דלעתיד, נפעל כבר אז הענין כולו.

דורנו שכבר כלו כל הקיצין, והכל מוכן לסעודה דלעת"ל, שולחן-ערוך עם הסעודה דליתן ושור הבר ויין המשומר.

ויש לומר, שכללות הזמן הקשור עם יום ההילולא העשירי בשבט (שבעים שנה בחיים חיותו בעלמא דין, והמשך השנים שלאח"ז, יותר מארבעים שנה⁴) נחלק לג' תקופות שהם ע"ד ובדוגמת ג' התקופות הכלליות במשך כל הדורות (לפני מ"ת, מ"ת וימות המשיח), שמרומזות בג' הפרשיות שמות וארא בא:

תקופה ראשונה, ארבעים שנה (תר"ס-תר"פ), בזמן נשיאותו של אביו, שאז התחיל שלימות הענין דהפצת המעיינות חוצה ובפרט ע"י התייסדות ישיבת תומכי תמימים (בניהולו של בנו יחידו) - ע"ד ובדוגמת עבודת האבות בהכנה והתחלת הענין דמ"ת.

תקופה שני, שלושים שנות נשיאותו בחיים חיותו בעלמא דין (תר"פ-ש"ת), שבהם ה' החידוש המיוחד שלו בתור נשיא דתורת חסידות חב"ד בהפצת המעיינות חוצה ממש, ועד להחידוש בעשר שנים האחרונות (גמר ושליומות עבודתו) בהפצת המעיינות חוצה בחצי כדור התחתון (שבו לא ה' מתן-תורה) - ע"ד ובדוגמת החידוש דמתן-תורה.

ותקופה שלישית, המשך הנשיאות לאחר הסתלקותו (מיום עשתי עשר לחודש עשתי עשר דשנת עשתי עשר (תשי"א)⁵), שניתוסף ביתר שאת וביתר עוז בהפצת המעיינות חוצה בכל קצוי תבל, ועד לגמר ושליומות העבודה, שהכל מוכן כבר לסעודה דלעתיד לבוא - ימות המשיח.

(משיחות ש"פ וארא, כ"ח טבת, מבה"ח שבט תשנ"ב)

(4) שבהם „קאי איניש אדעת' דרבי'“ (ע"ז ה, רע"ב), כיון ש„נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע“ (תבוא כט, ג).
(5) ראה קונטרס משיחות ש"פ וארא תש"נ הערה 99 (ס' השיחות תש"נ ח"א ע' 255-56).

(3) תענית כט, א.
(4) רש"י דברים לב, מא.

(1) ב"ק כב, א. ונמוקי יוסף שם.
(2) יומא עו, א.

משיחת ש"פ וארא, תשי"ד (סעיפים יד-יח). נדפס בלקו"ש ח"א פ' וארא

ו"עמו אנכי בצרה"³, ו"פדה אלקים את ישראל מכל צרותיו"⁴ (ורק אח"כ "והוא יפדה את ישראל מכל עונותיו"⁵) וכו' וכו' –

הרי דבר ברור ש"לא ינום ולא יישן שומר ישראל" בכל מקום בעולם שבו נמצאים יהודים, גם בחוץ לארץ,

ועאכו"כ בארץ הקודש, שנקראת בתורתנו הקדושה והאמיתית: "ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"⁶.

. . . וכאמור, הקב"ה מודיע ומכריז לישראל בכל מקום שהם, ועאכו"כ בארץ הקודש: "בני אל תתיראו".

נ.מ.

העשירי בשבט ("העשירי יהי' קודש"¹, בכל חודש, ועאכו"כ העשירי בחודש אחד עשר) הוא יום ההילולא דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו:

ענינו של יום ההילולא – כמ"ש רבינו הזקן בתניא² ש"כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו . . . מתגלה ומאיר בבחי' גילוי מלמעלה למטה . . . ופועל ישועות בקרב הארץ", ועוד ועיקר, שכולל הנתינת כח על המשך הצמיחה ביתר שאת וביתר עוז לאחר הסתלקותו כתוצאה מהזריעה ד"כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו"³, עד להצמיחה דהגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בדורנו זה (דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה), כעדותו של נשיא

בעניננו – א"כ מדוע אנו אומרים שתיכף ברגע שהבטיח הקב"ה והבאתי גו', נפעלה כבר הגאולה, והרי הדבר תמיד בידיו, ומי יאמר לו מה תעשה, ובמילא כל זמן שלא נעשה הענין בפועל, עדיין לא נפעל דבר?

ה. הענין בעבודה הוא:

כאשר יודעים שהגאולה, ועד לעילוי הכי נעלה שלה, קיימים כבר עכשיו, ורק זאת שהדבר צריך להתגלות, קל יותר לעבור את כל ההעלמות והסתרים של עוה"ז בכלל, ובזמן הגלות בפרט, ובדורות האחרונים בפרטי פרטיות.

כיון שלבד זאת, שכידוע, כל המניעות ועיכובים שישנם על תומ"צ, אינם מציאות אמיתית ח"ו, אלא רק העלם והסתר, שמטרתם לגלות כחות פנימיים יותר בעבודת ה',

הרי יתירה מזו, מצד הגאולה שבאמת לאמיתו ישנה כבר עכשיו, כל ההעלמות והסתרים כבר עכשיו אינם.

וכאשר יודעים שאין זה אלא דמיון, ואין להתפעל מכך, אלא הולכים בתוקף בקדושה, אזי סר ההעלם גם מהעיניים הגשמיות, שנהי' לטב עבד, ועוד זאת – גם זו לטובה.

ד. אמנם באמת אין זו קושיא כלל. וכידוע⁴, שעל גזירות רעות ר"ל הקב"ה מתחרט ומבטל אותם, אבל על גזירות טובות אין הוא מתחרט לעולם, ההוא אמר וגו' ולא יקימנה, בתמי'. ולכן, כאשר הקב"ה מבטיח והבאתי גו' שזהו הרי ענין טוב, ולעולם לא יתחרט על כך, הרי זה כאילו שהוא מוכרח כביכול בדבר, וזהו כביכול בדוגמת האדם לאחר שהחזיק יצא כבר מידיו.

ואע"פ שלמעלה אינו שייך הכרח חס ושלום, והכל ברצונו יתברך, אעפ"כ, מאחר שכך הוא רצונו יתברך, שענין טוב לא יתבטל לעולם, הרי שענין זה הוא מוכרח.

לגבי הקב"ה, ודאי שזהו ברצונו ית', שהרי זה גופא שהענין מוכרח הוא כיון שכן הוא ברצונו יתברך, אבל במה שנוגע לענין, הענין מוכרח, כיון שהוא

(6) ראה לקו"ש ח"ב ע' 393 ואילך.

(5) רמב"ם הל' יסוה"ת פ"י ה"ד.

(1) בחוקותי כז, לב.

(2) אגה"ק סי' ז"ך וכו'.

(3) ראה אגה"ק שם: "ונזרעו בחקל תפוחין קדישין אורות עליונים מאד . . . גידולי גידולין".

הוספה

בשורת הגאולה

יג.

בזמנים אלו שהאומות מתגרות זו בזו, ווען אידן האָבן די הבטחה מיוחדת פון דעם אויבערשטן „בני אל תתיראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם”¹, נוסף צו די ריבוי הבטחות בתורה אַז „לא ינום ולא יישן שומר ישראל”², און „עמו אנכי בצרה”³, און „פדה אלקים את ישראל מכל צרותיו”⁴ (און ערשט דערנאָך „והוא יפדה את ישראל מכל עונותיו”⁵) וכו' וכו' –

איז אַ זיכערע זאָך אַז „לא ינום ולא יישן שומר ישראל” בכל מקום בעולם וואו אידן געפינען זיך, אויך אין חוץ לארץ,

ועאכו”כ אין ארץ הקודש, וועלכע ווערט אָנגערופן בתורתנו הקדושה והאמיתית: „ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה”⁶.

. . . וכאמור, דער אויבערשטער איז מודיע ומכריז צו אידן בכל מקום שהם, ועאכו”כ בארץ הקודש: „בני אל תתיראו”.

(משיחות ש”פ וארא, כ”ו טבת, מבה”ח שבט תנש”א)

- (1) יל”ש ישעי’ רמז תצט.
- (2) תהלים קכא, ד.
- (3) שם צא, יד.
- (4) שם כה, כב.
- (5) שם קל, ח.
- (6) עקב יא, יב.

בזמנים אלו שהאומות מתגרות זו בזו, כשיש לבנ”י הבטחה מיוחדת מהקב”ה „בני אל תתיראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם”¹, נוסף לריבוי ההבטחות בתורה ש„לא ינום ולא יישן שומר ישראל”²,

לקוטי

שיחות

וארא ב

גאולה – גילוי שם הוי'

א. בתחילת פרשתנו מסופר אודות דברי ה' אל משה (במענה על טענתו (בס”פ שמות)) „למה הרעות לעם הזה גו” – „וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה', וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב בא”ל שדי ושמיי ה' לא נודעתי להם. וגם הקימותי את בריתי אתם גו' ואזכור את בריתי. לכן אמור לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים והצילתי אתכם גו' וגאלתי אתכם גו' ולקחתי אתכם גו' וידעתם כי אני ה' גו”.

עומד: למאי נפק”מ כאן זה שבימי האבות עדיין לא נתקיימה הבטחתו של הקב”ה?

ועוד: כל דברי התורה הם (תורה לשון) הוראה נצחית לכאו”א מישאל עד סוף כל הדורות, ומהי ההוראה אלינו מהדודה זו ש”שמי ה' לא נודעתי להם”?

גם יש להבין דיוק הכתוב „וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב”, דלכאורה הו”ל לקצרה „וארא אל אבותיך” (וכיו”ב?) וגם אם יש טעם שרוצה לפרט שמות שלשת האבות, הו”ל ל”ו „וארא אל אברהם יצחק ויעקב”, ומדוע מפסיק ביניהם בתיבת „אל” (אל יצחק ואל יעקב)?

(6) ראה זח”ג נג, ב. גו”א ר”פ בראשית בשם הרד”ק.

(7) במ”א נח’ (לקו”ש ח”ג ס”ע 855 ואילך. חט”ו ע’ 52 ואילך. וראה גם לקו”ש ח”ו ע’ 38 ואילך) ההוראה ע”פ פ”י חז”ל (הובא גם ברש”י כאן ו, ט), שכוונת הכתוב היא לבאר מעלת האבות על משה רבינו, שהם לא הרהרו אחר מדותיו של הקב”ה. והשאלה בפנים היא לפי פשטות לשון הכתוב, שמשמעה שבא להשמיענו רק זה ש”שמי הוי' לא נודעתי להם”.

(8) וכלשון רש”י עה”פ „אל האבות” – וכידוע השקו”ט במפרשי רש”י מה מוסיף רש”י על המפורש בקרא. וראה לקו”ש ח”ג ע’ 860. חט”ו שם.

(9) ע”ד שמות ג, יג. בא יג, ה. שם, יא. ובכ”מ. (10) כמו תיכף לאח”ז (ו, ח) לתת אותה לאברהם ליצחק וליעקב. וראה שמות שם, טו. טז. ועד”ז בכ”מ. (11) להעיר ממחול (מו”ק כו, א) „על על הפסיק הענין”.

משיחת ש”פ וארא תשכ”א. נדפס בלקו”ש חל”א שיחה א לפ’ וארא

ב. על הכתוב „וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו אני ה' מבאר רבינו הוקנני, שיש בזה (לא רק נחמה והבטחה, אלא גם) תשובה ומענה על טענת משה „למה הרעות לעם הזה“, כי בזה מדגיש שענינה של גאולה מצרים הוא – התגלות שם הוי', „אני הוי'", וכמפורש בהמשך הכתובים „לכן אמור לבני ישראל אני ה' גוי וידעתם כי אני ה' גוי“, וכדי לזכות לגילוי שם הוי', שהוא גילוי עליון ביותר, צריך להיות תחילה גלות קשה ביותר („הרעות“).

ומוסיף הכתוב שמטעם זה לא הי' גילוי זה בימי האבות, „וארא אל אברהם גוי בא-ל שדי ושמי ה' לא נודעתי להם“ – כי מעלה נפלאה בגילוי זה, שאפילו האבות לא זכו לו, „ושמי ה' לא נודעתי להם“ [שהתגלות ה' אל האבות היתה רק ב„א-ל שדי“, שזהו כפי שהקב"ה מצמצם את עצמו לפי ערך העולמות (כפירוש שם שדי – „שאמרתי לעולמי דיי"ט)¹³], ולא שם הוי', שזהו שם העצם¹⁴ כפי שהוא למעלה מגדרי העולם, „הי' הוה ויהי' ברגע אחד“¹⁵] – ולכן צ"ל בשביל זה הכנה מיוחדת של ירידה בגלות כו'.

(12) תו"א פרשתנו נו, סע"א ואילך (מאמרי אדה"ז – פרשיות פרשתנו ע' רכו ואילך). וראה בארוכה תו"א פרשתנו (צא, ב ואילך). אוה"ת שם (כרך ז ע' ב'תקמט ואילך). ועוד.
(13) תגית (יב, א) – הובא בתו"א שם (נו, ג).
(14) ובפרט ע"פ המבואר (ראה אוה"ת פרשתנו ע' קכו ואילך. כרך ז' שם. ובכ"מ), שגילוי שם הוי' כאן הוא שם הוי' דלעילא (משא"כ להאבות, אף שגם אצלם נזכר כמ"פ שם הוי', נתגלה רק שם הוי' דלתתא). וזוהי כוונת רש"י עה"פ „לא ניכרתי להם במדת אמתית שלי“,
(15) ראה תניא שער היחוד והאמונה פ"ז (פב, א), ע"פ רע"מ פינחס (רנו, סע"ב).

ג. ועפ"ז נמצא, שבדברי הקב"ה למשה, „וארא אל אברהם גוי“, מבואר יסוד ועיקר ענינה של גאולה מצרים. שלא זו בלבד שמהותה של גאולה זו (אינה גאולה גשמית בלבד, אלא בעיקרה) היא גאולה רוחנית ממצב של שעבוד למצרים למצב של חירות ועבודת השם (ובלשון הכתוב¹⁶ „בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה“, שתכליתה של יציאת מצרים היא עבודת האלוקים בקבלת התורה ומצוות), אלא עוד זאת, שמטרת ותכלית גאולה רוחנית זו היא גילוי וידיעה בשם הוי'.

ועפ"ז מובן בעומק יותר הטעם שהכתוב מאריך כאן אודות האבות – „וארא אל אברהם גוי בא-ל שדי ושמי ה' לא נודעתי להם“, כי בזה מודגש, שמבלי הבט על גודל מעלת עבודת האבות, וכמאמר חז"ל¹⁷ „האבות הן הן המרכבה“, עדיין אין זה מצב של „גאולה“; ויציאת מצרים קשורה בכך שישנה ידיעה ב„שמי הוי'“ (שלא נודע להאבות¹⁸).

ומטעם זה מפרט הכתוב את כאו"א מהאבות בפ"ע (ולא נאמר בקיצור „אל אבותיך“ וכיו"ב), וגם מפסיק ביניהם בתיבת „אל" – להדגיש עוד יותר המעלה שבעבודת האבות.

כלומר: זה שהם „אבות“ של בני אינו מורה על המעלה המיוחדת שבכאו"א מהאבות בפ"ע אלא על הצד השווה שבהם. ועוד זאת: זה שהם היו

(16) שמות ג, יב. וראה רש"י שם.
(17) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו. רע"מ פינחס (רנו, ב). וראה תניא פכ"ג (כה, ב). שם רפ"ד.
(18) ראה הערה 14.

וכדאי ונכון לערוך התוועדויות מיוחדות – החל מיום הש"ק מברכים חודש שבט (נוסף על ההתוועדות שבכל שבת ושבת, „שנאמר בפרשת שבת ויקהל משה . . להקהיל קהילות“⁵³ בכל שבת להכנס בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ללמוד בהם תורה לרבים⁵⁴), ובפרט בראש חודש שבט (נוסף על הנהוג לאחרונה בכל ראשי חדשים), „בעשתי עשר חודש באחד לחודש“⁵⁵ . . הואיל משה באר את התורה⁵⁶, „בשבעים לשון“⁵⁷ (תוכן עבודתו של

(53) וי"ל שקאי על האנשים והנשים והטף, כמו „ויקהל משה“ שנאמר בנוגע לציווי נדבת המשכן שהשתתפו בזה האנשים והנשים (ויקהל לה, כב ואילך), „הכל חייבין לבנות ולסעד בעצמם ובממונם אנשים ונשים כמקדש המדבר“ (רמב"ם הל' ביהב"ח פ"א ה"ב), וגם הטף, שגם הם השתתפו בנדבת המשכן* (אדר"נ רפי"א).
(54) שו"ע אדה"ז או"ח סר"צ ס"ג (מיל"ש ר"פ ויקהל).

(55) להעיר מהשייכות דר"ח שבט (חודש החמישי בחדשי החורף) לר"ח מנחם-אב (חודש החמישי בחדשי הקיץ), יום ההילולא של אהרן הכהן, גמר ושלמות עבודתו של אהרן במשך קכ"ג שנה** באופן ד„אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה“ (אבות פ"א מ"ב), שבאופן כזה צריכה להיות עבודת כאו"א מישראל, „הוי מתלמידיו של אהרן“ (אבות שם), כמודגש במיוחד באופן עבודתו של בעל ההילולא דעשירי בשבט.

(56) דברים א, ג-ה.
(57) פרש"י שם, ה.

(*) אף ש„אין מבטלין תינוקות של בית רבן לבנין“ (רמב"ם שם).
(**) להעיר מהשייכות לאמירת הלל בראש חודש – „נמצאו עונין בכל ההלל הללויה מאה ושלש ועשרים פעמים, סימן להם שנותיו של אהרן“ (רמב"ם הל' חנוכה פ"ג ה"ב). וראה לקו"ש חכ"ג ע' 229 ואילך).

וכן יש לעורר ע"ד ההכנות לעריכת ההתוועדות העשירי בשבט – שבדאי תהי' ביחד עם בעל ההילולא, נשיא דורנו בראשנו, ומשה ואהרן (הם המדברים גוי' להוציא את בני ישראל ממצרים⁵⁹) עמהם⁶⁰, כיון שתיכף ומיד ממש, ביום הש"ק פרשת וארא (לפני התחלת הקריאה בפרשת בא), יוצאים כל בני מהגלות, „בנערינו ובזקנינו גוי' בבנינו ובבנותינו“⁶¹ (כפי שקורין במנחה), ובלשון המדרש⁶² „ראובן ושמעון סלקין“, העלי' דכל בני ישראל מן הגלות אל הגאולה האמיתית והשלמה, כולל גם העלי' דבני ישראל לדרגת האבות⁶³, העצם דישראל כפי שהם חד עם עצמותו ית', ובוה גופא בעילוי אחר עילוי עד אין סוף, כמ"ש⁶⁴ „ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלקים בציון“, בביהמ"ק השלישי והמשולש, „מקדש אדנ"י כוננו ידיך“⁶⁵.

(58) ראה לקו"ש חל"ו ר"ח שבט תש"נ ס"ו. וש"נ.
(59) פרשתנו ו, כז.
(60) ראה יומא ה, ב. תוד"ה אחד – פסחים קיד, סע"ב.
(61) בא יו"ד, ט.
(62) ויק"ר פל"ב, ה. וש"נ.
(63) ומודגש ביותר בשנה זו, הי' תהא שנת נפלאות בכל, „בכל מכל כל“ – מעלת האבות שהטעימן הקב"ה בעוה"ז מעין העוה"ב (כנ"ל ס"ז).
(64) תהלים פד, ח.
(65) בשלח טו, יז.

בעשר שנים האחרונות (גמר ושלמות עבודתו) בהפצת המעיינות חוצה בחצי כדור התחתון (שבו לא הי' מתן-תורה⁴⁴) - ע"ד ובדוגמת החידוש דמתן-תורה.

ותקופה שלישית, המשך הנשיאות לאחר הסתלקותו (מיום עשתי עשר לחודש עשתי עשר דשנת עשתי עשר (תשי"א)⁴⁵), שניתוסף ביתר שאת וביתר עוז בהפצת המעיינות חוצה בכל קצוי תבל, ועד לגמר ושלמות העבודה, שהכל מוכן כבר לסעודה דלעתיד לבוא - ימות המשיח.

ובפרטיות יותר י"ל שג' תקופות הנ"ל מרומזים בג' התקופות דשלושים שנות נשיאותו⁴⁶ (בחיים חיותו בעלמא דין): תקופה ראשונה, מהתחלת נשיאותו עד להמאסר והגאולה והיציאה ממדינה ההיא, במעמד ומצב של תוקף גזירות המלכות (בדוגמת העבודה במצרים, "כור הברזל", לפני מ"ת), שעיקר עבודתו היתה במסירת נפש ממש (ע"ד עבודת האבות). תקופה שני', בבואו במדינת פולין, שעיקר עבודתו היתה בלימוד והפצת תורת חסידות חב"ד באופן של הבנה והשגה אף שעד אז הי' ברובו ע"ד חסידות פולין (ע"ד החידוש ד, וידעתם כי אני הוי"ו במ"ת). ותקופה שלישית, בבואו לחצי כדור התחתון, שעיקר עבודתו היתה בהפצת המעיינות חוצה ממש, לקרב ולורו ולהביא את הגאולה האמיתית והשלמה תיכף ומיד,

(47) לשון אדה"ו באגה"ק שם.

(48) פרש"י תוקת כא, כא.

(49) אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא (תקו"ז תס"ט), ואין דור שאין בו כמשה" (בר פנ"ו, ז).

(50) ראה שמו"ר פ"ב, ד. ח"א רנג, א. לקו"ש

ח"א ע' 8 ואילך (לעיל ע' 8). וש"נ.

(51) משנה ספ"ק דברכות. וראה גם סה"ש

תשנ"ב ח"א ע' 111 ואילך. ע' 245 (לעיל ע' 23)

ואילך.

(52) ישע"י כו, יט.

ה"אבות" של בני"ה הוא ענין הבא מלמעלה (שהקב"ה זיכה אותם, בשכר עבודתם, שהם יהיו האבות של כל בני"ה¹⁹).

אבל פירוטם של אברהם יצחק ויעקב בפ"ע מדגיש את מעלתו המיוחדת של כאו"א מהאבות (וכידוע²⁰ שעיקר עבודת אברהם היתה בקו דגמילות חסדים, ועבודת יצחק - "עבודה", ושל יעקב - לימוד התורה) - ומ"מ, כיון שלא הי' להם הגילוי והידיעה ב"שם הוי"ו", "שמי הוי" לא נודעתי להם", אין זה מצב של גאולה (בשלימותה).

ד. ביאור הענין:

"מצרים" הוא מלשון מיצרים וגבולים²¹, ותוכן זה שב"מצרים" ישנו גם בקדושה²², דכיון שהאדם הוא נברא בעל גבול, הרי גם כשעובד את ה' בכל כוחותיו, לא יצא עדיין ממיצריהם והגבולות (אף שנמצא כולו בעולם של קדושה);

וענינה של "יציאת מצרים" הוא היציאה ממיצרים וגבולים, גם דקדושה, שהאדם הוא ב"בחי" ביטול לגמרי עד "שאינו מרגיש את עצמו כלל". ואינו תופס מקום לעצמו כלל²³, שביטול כזה אין ביכולתו של אדם לפעול בכח עצמו (ע"ד אין²⁴ חבוש מתיר עצמו כו'), אלא בא על ידי התגלות ה' מלמעלה, ובוה גופא - גילוי שם הוי"ו,

(19) ראה תניא פ"ח.

(20) זהר (ס"ת) ר"פ ויצא.

(21) תו"א יתרו עא, ג. ובכ"מ.

(22) ראה תו"א שמות (מט, סע"ד ואילך).

פרשתנו (נו, ב ואילך). יתרו שם. ובכ"מ.

(23) לשון תו"א פרשתנו שם (נו, א).

(24) ברכות ה, ב. וש"נ.

[משא"כ אצל האבות, ש"שמי ה' לא נודעתי להם", לא הי' "יציאת מצרים", היציאה (בשלימות) ממיצרים וגבולים]. ה. וזוהי גם ההוראה הנצחית לכאו"א מישאל - גם בזמן הגלות:

ידוע²⁵ שכאו"א בפרט יכול להגיע למצב של גאולה ופדי' בעבודתו הרוחנית, אף קודם גאולת כלל ישראל (שאו תהי' גאולה שלימה ופדי' גם בגשמיות כפשוטה).

ובזה יתכן, שהאדם יקשה לו להבחין אם הוא נמצא במצב של "גלות" או כבר זכה למצב של "גאולה". דאפשר שיעלה בדעתו, שאם גבר על יצרו והריהו מסור ונתון ללימוד התורה וקיום המצוות, וגם דברי הרשות שלו עושה, "לשם שמים", הרי ודאי שכבר זכה ל"פדי'" וגאולה רוחנית.

ובזה משמיענו הכתוב - "וארא אל אברהם גו' ושמי הוי" לא נודעתי להם", דאפשר להיות עובד ה', עד לדרגא של "מרכבה", ועוד זאת, שעובד את ה' בכל אחד ואחד מג' העמודים דתורה עבודה וגמילות חסדים, וכל אחד מהם הוא בשלימות אצלו - ומ"מ, כל זמן שאינו מאיר אצלו שם הוי" שלמעלה מן הטבע, עדיין לא יצא ממצרים, ואין זה מצב של גאולה.

ו. ובמה יודע איפוא אם אכן כבר זכה לגילוי שם הוי" בנפשו? הנה ע"ז

(25) ראה תניא אגה"ק ס"ד.

בא הפירוש בפרש"י, "ושמי ה' לא נודעתי להם" - "לא נכרתי להם במדת אמתית שלי שעלי נקרא שמי ה'", שאי הגילוי דשם הוי' אצל האבות הוא, "שלא נכרתי להם במדת אמתית שלי"²⁶;

מהותה של מדת האמת היא - העדר השינוי. וכדאיתא בירושלמי²⁷ ש"חותמו של הקב"ה אמת"²⁸ שבג' האותיות א"מ"ת, הנה הא' ראשונה שבאותיות, מ' - אמצעית, ות' - אחרונה שבאותיות, כמ"ש²⁹ "אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים", והיינו, שענינה של "אמת" הוא, שנמצא בכל מקום - בתחילה אמצע וסוף - בשווה ובלי שינוי, וכמ"ש³⁰ "אני ה' לא שנית" (וזהו הפירוש, "אין אלקים", שאין שום העלם והסתרי³¹ מצד שם אלקים, מדת הדין והצמצום).

וזהו הבחינה אם הגיע האדם למצב של יציאה אמתית מכל מיצרים וגבולים - כאשר עבודתו היא למעלה משינויים. כלומר, שלא משנה כלל באיזה ענין הוא עסוק: בלימוד התורה, בעבודת התפלה, בעשיית מצוות, או בעשיית דברי רשות שלו לשם שמים - שבכל דבר ודבר עבודתו היא מתוך אותו ביטול המוחלט לרצונו ית', בלי שינוי.

(26) ראה גם פנים יפות ריש פרשתנו (הובא באוה"ת פרשתנו ריש ע' קצד).

(27) סנהדרין פ"א ה"א. וכן ב"ר פפ"א, ב. דב"ר פ"א, י. שהש"ר פ"א, ט (א). וראה רש"י שבת נה, א.

(28) שבת שם. וש"נ. מקומות שבהערה הקודמת.

(29) ישעי' מד, ו - הובא במדרשים (ורש"י שבהערה 27. ובירושלמי שם הובא פסוק אחר.

(30) מלאכי ג, ו.

(31) לקו"ת ר"פ מטות. ובכ"מ.

שהכה לזה הוא ע"י שמאיר אצלו שם הוי', "מדת אמתית שלי" ("אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים"), שזה פועל אצל האדם ביטול כזה, שאינו נתפס ומוגבל בפרטי ציורי העבודה, אלא בכולם מאירה אצלו נקודת הביטול להקב"ה, למעלה מהגבלה ושינוי.

[וע"ד תורת הבעש"ט³² עה"פ³³ "שויתי ה' לנגדי תמיד" - "שויתי לשון השתוות", ש"הכל שוה אצלו" ועובד את ה' "בכל כחו" ו"בכל האופנים"³⁴ - ש"השתוות" זו אצל האדם באה מזה ש"הוי' (הוא) לנגדי תמיד", דכאשר שם הוי' מאיר אצל האדם באופן גלוי, ה"ז פועל "השתוות" בכל עניניו].

ז. כשם שהוא בנוגע לגאולת מצרים - כך הוא בנוגע לגאולת העתידה לבוא, שתוכן ענין הגאולה אינו רק גאולה גשמית, וגם לא גאולה רוחנית סתם (גאולה מהיצר הרע), אלא - גילוי שם הוי'.

וזהו גם עומק כוונת הרמב"ם בסיום ספרו, בתיאור מצב העולם, "באותו הזמן" - ש"לא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם שנאמר³⁵ כי מלאה הארץ דעה את

(32) צוואת הריב"ש בתחלתה (ס"ב).

(33) תהלים טז, ח.

(34) צוואת הריב"ש שם ס"ג [וכמשנת במ"א שפיסקא זו באה בהמשך לפיסקא הקודמת, ואולי צ"ל "וכן" במקום, "וכל", כבכתר שם טוב (קה"ת - סר"כ) ואו"ת להר"מ (קה"ת - ס, א).]

(35) ישעי' יא, ט.

בחדש אחד עשר) הוא יום ההילולא דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו³⁶;

ענינו של יום ההילולא - כמ"ש רבינו הזקן³⁷ בתניא³⁸ ש"כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד³⁹ כל ימי חייו⁴⁰ . . . מתגלה ומאיר בבחי' גילוי מלמעלה למטה . . . ופועל ישועות בקרב הארץ"⁴¹, ועוד ועיקר, שכולל הנתנית

(36) להעיר מהשייכות ד"ב חדשי השנה ל"ב השבטים - שחודש שבט מכון כנגד יוסף, שמו הראשון של בעל ההילולא (ראה לקו"ש חכ"ו ע' 90 ואילך. 314 ואילך. וש"נ).

(37) שהעלי' והשלימות ("ויכולו") דיום ההילולא שלו - כ"ד טבת - ביום הש"ק זה.

ולהעיר מהשייכות דכ"ד טבת לענין הגאולה - "טבת" הוא "ירח שהגוף נהנה מן הגוף" (מגילה יג, א), שלימות היחוד והגוף שלמעלה (עצמות ומהות) עם הגוף דלמטה (העצם דישאל), בב' האופנים ד"כד" (כ"ד), "כדכד", "כדין וכדין", מלמעלה למטה ומלמטה למעלה, שיהי' לעתיד לבוא (ראה לקו"ת ד"ה ושמי כדכד (פ' ראה כו, ג ואילך)).

ושלימותו ביום השבת שחל (בשנה זו) ביום כ"ח טבת*, שמורה על ה"כח" (תוקף וחוזק) ד"טבת".

(38) אגה"ק סי' ז"ך וכ"ח. - ולהעיר (ע"ד הרמז) מהשייכות להקביעות דערב שבת ויום השבת בימי החודש, ז"ך וכ"ח טבת.

(39) ע"ד מ"ש בהפסדה דש"פ וארא (יחזקאל כט, כ) - "פעולתו אשר עבד בה" (ראה לקו"ש חכ"א ע' 50 ואילך).

(40) שבעים שנה (תר"ם - שי"ת), שלימות חיי האדם, "ימי שנותינו בהם שבעים שנה" (תהלים צ, יו"ד. וראה גם סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 1-250 (לעיל ע' 28-9)).

(41) ע"ד מ"ש בפרשת וארא (ח, יח) - "כי אני ה' בקרב הארץ" ("אע"פ ששכינתי בשמים גורתי מתקיימת בתחתונים" - פרש"י).

(*) להעיר, שכ"ח טבת הוא יום הולדת של אמי מורתי ע"ה, ששמה חנה, ע"ש כו' ועד ע"ש אמו של שמואל, שסיום וחותם תפלתה "ריתן עוז למלכו ויום קרן משיחו" (ש"א ב, יו"ד).

כח על המשך הצמיחה ביתר שאת וביתר עוז לאחר הסתלקותו כתוצאה מהזריעה ד"כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו"⁴², עד להצמיחה דהגאולה האמתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בדורנו זה (דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה), כעדותו של נשיא דורנו שכבר כלו כל הקיצין, והכל מוכן לסעודה דלעת"ל, שולחן-ערוך עם הסעודה דליתן ושור הבר ויין המשומר.

ויש לומר, שכללות הזמן הקשור עם יום ההילולא העשירי בשבט (שבעים שנה בחיים חיותו בעלמא דין, והמשך השנים שלאח"ז, יותר מארבעים שנה⁴³) נחלק לג' תקופות שהם ע"ד ובדוגמת ג' התקופות הכלליות במשך כל הדורות (לפני מ"ת, מ"ת וימות המשיח), שמרומזות בג' הפרשיות שמות וארא בא (כנ"ל ס"ח):

תקופה ראשונה, ארבעים שנה (תר"ם-תר"פ), בזמן נשיאותו של אביו, שאז התחיל שלימות הענין דהפצת המעיינות חוצה ובפרט ע"י התייחסות ישיבת תומכי תמימים (בניהולו של בנו יחידו) - ע"ד ובדוגמת עבודת האבות בהכנה והתחלת הענין דמ"ת.

תקופה שני', שלושים שנות נשיאותו בחיים חיותו בעלמא דין (תר"פ-שי"ת), שבהם הי' החידוש המיוחד שלו בתור נשיא דתורת חסידות חב"ד בהפצת המעיינות חוצה ממש, ועד להחידוש

(42) ראה אגה"ק שם: "ונודעו בחקל תפוחין קדישין אורות עליונים מאד . . . גידולי גידולין".

(43) שבהם, "קאי איניש אדעת' דרביי" (ע"ז ה, ריש ע"ב), כיון שנתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע" (תבוא כט, ג).

אודות שעבוד מצרים, „כור הברזל“ שעל ידו נעשית ההכנה למ״ת²¹ – המעמד ומצב שלפני מ״ת; פרשת וארא, „אמור לבני ישראל אני הוי׳ גו׳ וידעתם כי אני הוי׳“ – הגילוי דמ״ת; ופרשת בא, „בא אל פרעה“, „אתפריעו ואתגליין מיני׳ כל נהורין“ – המעמד ומצב דלעתיד לבוא.

ג. ויש לקשר האמור לעיל עם הזמן שבו קורין בשנה זו פרשת וארא והתחלת פרשת בא – שבת מברכים חודש שבט:

שבת מברכים חודש שבט הוא בסיום חודש טבת, חודש העשירי, ובו נמשכת הברכה והנתינת כח לחודש שבט, חודש האחד עשר (ובלשון הכתוב²² „עשתי עשר חודש הוא חודש שבט“). ויש לומר, שבסיום חודש העשירי, שלימות המספר²³, מודגשת שלימות העבודה דבנ״י, שבכח זה באים לתכלית השלימות דלעתיד לבוא המרומות בחודש האחד עשר, אחד שלמעלה מעשר ספירות (אנת הוא חד ולא בחושבן²⁴) – ע״ד ובדוגמת ב׳ הפרשיות וארא ובא (העבודה שלאחרי מ״ת, שעל ידה באים להשלימות דלעת״ל).

ולחוסף, שענין הגאולה מרומז גם בשמו של החודש כפי שנקרא בשמות

הוי׳ גו׳ וידעתם כי אני הוי׳ – שלימות גילוי שם הוי׳ במ״ת. וסיום הפרשה, „והבאתי אתכם אל הארץ גו׳ (לשון חמישי של גאולה) אני הוי׳“ – גילוי שם הוי׳ דלעתיד לבוא.

(21) ראה תו״א יתרו עד, סע״א ואילך. ובכ״מ.

(22) זכר׳ א, ז.

(23) ראה ראב״ע לשמות ג, טו. פרדס ש״ב.

(24) ראה יהל אור ע׳ מח. אוה״ת דברים ע׳ יט. סה״ש תשמ״ט ח״א ע׳ 389. ח״ב ע׳ 630. וש״נ.

החדשים שעלו עמהם מבבל²⁵ – „שבט“ – שהוא (א) מלשון „שבטי מושלים“²⁶, ובפרט הממשלה דמלכות בית דוד, כמ״ש²⁷ „לא יסור שבט מיהודה“ (מדוד ואילך אלו ראשי גליות שבבבל שרודין את העם בשבט). . עד כי יבוא שילה (מלך המשיח), עליו נאמר²⁹ „וקם שבט (מלך רודה ומושל) מישראל“, „זה מלך המשיח“³⁰, (ב) מלשון ענף אילן³¹, כמ״ש³² „ויצא חוטר מגזע ישי ונצר משרשיו יפרה“³³, „יצא שבט מלוכה משורש ישי מזרע דוד הוא מלך המשיח“³⁴.

ד. ובהדגשה יתירה בדורנו זה – שהעשירי בשבט (העשירי יהי קודש³⁵, בכל חודש, ועאכו״כ העשירי

(25) ירושלמי ר״ה פ״א ה״ב. ועוד.

(26) יחזקאל יט, יא.

(27) ויחי מט, יו״ד ובפרש״י.

(28) ולהעיר, שביהודה נאמר „ותעמוד מלדת“ (ויצא כט, לה), ויש לומר, שרומז על הגאולה האמיתית והשלימה שאין אחרי גלות, כדאיתא במכילתא (בשלח טו, א) „כל השירות לשון נקבה חוץ משירה דלעתיד לשון זכר“, „כלומר שהנקבה יש לה צער לידה*, אף כל הנסים יש אחריהם צער, חוץ מלעתיד שאין אחרי צער . . . כזכרים לא יולדים“ (תוס׳ פסחים קטז, ב).

(29) בלק כד, יז ובפרש״י.

(30) רמב״ם הל׳ מלכים רפ״א.

(31) ראה (לדוגמא) ישעי׳ כח, כז.

(32) שם יא, א.

(33) ובהמשך הכתובים (שם, ד) – „והכה ארץ בשבט פיו“.

(34) מצו״ד עה״פ.

(35) בחוקותי כז, לב.

(*) כידוע שהגלות הנמשל לעיבור וגאולת ימי המשיח שיהי׳ במהרה בימינו נמשל ללידה . . . וכן חבלי ימות המשיח נקראים בשם חבלי לידה (תו״א ריש פרשתנו. תו״ח שם צה, סע״ב ואילך).

ה׳ כמים לים מכסים:

בתחילת³⁶ ספר היד, כשמבאר הרמב״ם המצוה ידיעת ה׳, לא הזכיר שם הוי׳ בפירוש³⁷ וכתב רק „לידע שיש שם מצוי ראשון“³⁸, ואילו כאן מדגיש

הרמב״ם „לדעת את ה׳“, וכן הביא הכתוב „מלאה הארץ דעה את ה׳“, והיינו מפני שאז תהי׳ הידיעה בשם הוי׳, ובוז גופא – מדריגה הכי עליונה שבו (בלשון הקבלה והחסידות „הוי׳ דלעילא“¹⁸), הפועלת תכלית הביטול לגמרי.

וזהו מה שמסיים הרמב״ם „(כי מלאה הארץ דעה את ה׳) כמים לים מכסים“, שגילוי שם הוי׳ יפעול שלא תראה מציאות הארץ כלל, כי תהי׳ בטילה לגמרי בעוצם הגילוי, עד שתהי׳ מכוסה ב„דעה את ה׳ – כמים לים מכסים“.

(36) בהבא לקמן ראה גם „הדרן על הרמב״ם“ (ס׳ השיחות תשמ״ח ח״א ע׳ 207-8, ע׳ 215 ואילך).

(37) כ״א רק בר״ת – „יסוד היסודות ועמוד החכמות“.

(38) ורק בהמשך הענין (ה״ד וה״ו) מביא כתובים שבהם נזכר שם הוי׳.

וארא ג

שלימות גילוי שם הוי' לעתיד לבא

א. ...ויש לבאר תוכן הענין ד"שמי הוי' לא נודעתי" (המעמד ומצב שלפני מ"ת) גם לאחר מ"ת - שהרי התורה היא נצחית - דלכאורה: כיון שכבר עברו אלפי שנים מאז שנתגלה שם הוי' במתן-תורה, מה שייך עתה הענין ד"שמי הוי' לא נודעתי?" ויש לומר הביאור בזה:

אע"פ שבמ"ת ה' גילוי שם הוי', כמ"ש "וידעתם כי אני הוי'", מ"מ, כיון ש"לעתיד לבוא כתיב והי' הוי' לי לאלקים, שיהי' גלוי ממקום עליון יותר עד דשם הוי' יהי' חשוב רק כאלקים", ויתגלה שם הוי' נעלה יותר, "עיקר ענין גלוי שמו הגדול", נמצא, שגם המעמד ומצב שלאחרי מ"ת הוא באופן ד"שמי הוי' לא נודעתי" בערך לגילוי שם הוי' לעתיד לבוא, כשהי' חידוש בכללות הענין דמ"ת, "תורה חדשה מאתי תצא", שאז תהי' שלימות הנישואין דכנס"י עם הקב"ה, כמארו"ל⁶, "העולם הזה אירוסין היו . . לימות המשיח יהיו נישואין".

וההסברה בזה:

כשם שנתבאר לעיל בנוגע למעלת עבודת בני' לאחר מ"ת לגבי עבודת האבות לפני מ"ת, שדוקא ע"י ההמשכה למטה (לאחרי מ"ת) בא העצם, וכל זמן

שלא נמשך למטה (מלבד במצות מילה) ה"ז הוכחה שאין זה העצם, כן הוא גם בנוגע להמעלה דלעתיד לבוא לגבי זמן הזה, כי: העדר ההגבלה דהעצם היא לא רק בהמשכה למטה, אלא גם בהתגלות למטה, שהרי העצם אינו מוכרח להיות בהעלם, אלא בודאי יכול לבוא גם בגילוי. וכיון שבמעשינו ועבודתנו בקיום התומ"צ נעשית רק ההמשכה למטה, אבל הגילוי למטה בעוה"ז הגשמי יהי' רק לעתיד לבוא (כמ"ש) "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר גו'", הרי, כל זמן שלא נעשה הגילוי למטה, ה"ז הוכחה שאין זה העצם.

וכשם שעבודת בני' לאחר מ"ת היא בכח עבודת האבות לפני מ"ת, כיון שלאחרי מ"ת מודגשת בעיקר ההמשכה בבחינת הגילויים, משא"כ לפני מ"ת מודגשת בעיקר העבודה שמצד העצם (כנ"ל ס"ה), כמו כן השלימות דלעתיד לבוא⁷ היא בכח העבודה בזמן הזה,

(6) ישע"י מ, ה. וראה תניא ספ"ל.

(7) ראה לקו"ש ח"ה ע' 245.

(8) וגם ההתגלות ד"תורה חדשה מאתי תצא" נכללת (בכח) במתן-תורה, כידוע שמ"ת הו"ע חר-פעמי וכולל גם התורה חדשה דלעתיד לבוא (המשך תרס"ו ע' כג. תקמו).

(9) ראה תניא רפ"ז: "תכלית השלימות . . של ימות המשיח ותחיית המתים שהוא גילוי אור א"ס ב"ה בעוה"ז הגשמי תלוי במעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות", והרי הדבר הגורם הוא חזק יותר מהדבר שנעשה על ידו (כנ"ל הערה *7).

(*) בתחילת השיחה, ויש"נ להמשך וככה תרל"ז פט"ו. המו"ל.

משיחות ש"פ וארא, כ"ח טבת, מבה"ח שבט תשנ"ב (סעיפים ז-זא). נדפס בסה"ש תשנ"ב ח"א

כיון שלעתיד לבוא מודגש בעיקר הגילוי בעולם, ואילו בזמן הזה ובפרט בזמן הגלות מודגשת בעיקר העבודה שמצד העצם, כידוע⁸ שעיקר העבודה באופן של מסירת-נפש (שמצד העצם) היא בזמן הגלות.

ולחוסיק, שגם השלימות דלעתיד לבוא כלולה בכח אצל האבות - כמארו"ל⁹, "שלשה הטעימן הקב"ה בעולם הזה מעין העולם הבא . . אברהם דכתיב ב"י בכל, יצחק דכתיב ב"י מכל, יעקב דכתיב ב"י כל", ועיקר שלימות גילוי זה (לא רק "מעין העולם הבא") יהי' לעתיד לבוא, שאז תהי' תכלית השלימות ד"בכל מכל כל" (לא רק אצל האבות, אלא גם) אצל כל בני' (כיון שהשלימות דלעתיד לבוא נעשית ע"י מעשינו ועבודתנו דכל בני', בכח האבות).

ב. ויש לומר, ששלימות הגילוי דשם הוי' לעתיד לבוא (שבאין-ערוך לגילוי שם הוי' שבמ"ת, שהוא בבחינת "שמי הוי' לא נודעתי להם") מרומז בפרשה שמתחילין לקרוא בזמן המנחה דש"פ וארא - פרשת בא:

על הפסוק "ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה", איתא בזהר"י¹⁰, דעייל לי' קב"ה אדרין בתר אדרין לגבי תנינא חדא עלאה כו'¹¹, ושרש הענין בפרעה דקדושה - הגילוי דבחי' "חמישית

(10) ראה סה"מ תרמ"ח ע' קפו ואילך. תרפ"ה ע' רנח ואילך. וראה סה"מ מלוקט ח"ד ע' קפה. ויש"נ.

(11) ב"ב טז, סע"ב ואילך.

(12) ח"ב לר, א.

(13) "התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו" (יחזקאל כט, ג) - כמ"ש בהפטר (שהיא סיום וחותם) דפרשת וארא.

לפרעה¹⁴, "דאדאפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין"¹⁵, גילוי בחי' החמישית¹⁶ שלמעלה מד' אותיות שם הוי', שזהו"ע שם הוי' דלעתיד לבוא שבאין-ערוך לשם הוי' שבמ"ת.

ולחוסיק, שפרשת בא היא הפרשה השלישית בספר שמות¹⁷, ספר הגאולה¹⁸, ויש לומר, שרומז גם על הגאולה השלישית והנצחית, כמ"שיי' "יחינו מיומיים ביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו".

ובפרטיות יותר: ג' הפרשיות שמות וארא בא הם כנגד ג' התקופות הכלליות - לפני מ"ת, מ"ת, ולעתיד לבוא²⁰: פרשת שמות שבה מדובר

(14) ויגש מז, כד.

(15) חו"א רי, א.

(16) ומרומז גם בפרשת וארא - שלאחרי ד' לשונות של גאולה, "והוצאתי גו' והצלתי גו' וגאלתי גו' ולקחתי", נאמר לשון חמישי, "והבאתי", כוס חמישי (כסא דמלכא משיחא), שהו"ע "החמישית לפרעה" (ואה"ת פרשתו (כרך ו') ע' ב'תקפו).

(17) ספר בפ"ע. ובפרט שהוא גם ספר הראשון דעבודת בני ישראל ("ואלה שמות בני ישראל"), שהרי ספר בראשית הוא ספר האבות, "ספר הישר, ספר אברהם יצחק ויעקב שנקרא ישרים" (ע"ז כה, א).

(18) רמב"ן ס"פ פקודי.

(19) הושע ו, ב ובמפרשים.

(20) ויש"ל שמרומזים גם בפרשת וארא: "וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב" - כידוע שגאולה השלישית וביהמ"ק השלישי קשורים עם יעקב (ראה פסחים פח, א ובחדא"ג מהרש"א), מ"ת קשור עם יצחק (ראה פרדר"א פל"א), והתקופה שלפני מ"ת קשורה עם אברהם, שעל ידו היתה ההכנה (והתחלה) למ"ת.

ועד"ז בנוגע להגילוי דשם הוי': "וארא גו' בא"ל שד"י ושמי הוי' לא נודעתי להם" - הגילוי במצות מילה שהוא ההכנה וההתחלה דגילוי שם הוי' דמ"ת. "אמור לבני ישראל אני